

Ольга ШАПОВАЛОВА

здобувачка освітньо-професійної програми
«Публічне управління та адміністрування», ЗУНУ
Науковий керівник – Олена ДУДКІНА канд. екон. наук,
доцент, доцент кафедри менеджменту,
публічного управління та персоналу
Західноукраїнського національного університету

НАПРЯМКИ УДОСКОНАЛЕННЯ ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНУ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ З ГРОМАДСЬКІСТЮ

В сучасних умовах взаємодії громадян та органів державної влади значну роль займає прагнення суспільства впливати та мати певну роль у розвитку країни, а саме в тому, щоб усі данні були відкриті, прозорі та щоб суспільство могло вплинути та висловити свою думку до будь якого органу влади, зокрема і до Головного управління Державної казначейської служби України у Кіровоградській області. Для того, щоб громадськість могла посприяти змінам у бюджетній сфері, вплинути та долучитись до прийняття рішень – необхідна дієва комунікація між Казначейством, медіа, громадянами.

Суть взаємодії органів виконавчої влади з громадськістю полягає в тому, що органи виконавчої влади, співпрацюючи з громадськістю, впроваджують основні принципи демократичного врядування. У результаті досягається модель, у якій громадяни виступають повноправними учасниками процесів формування та реалізації державної політики.

Ефективна взаємодія з громадськістю дозволяє органам виконавчої влади оперативно визначати суспільні потреби, запобігати виникненню конфліктів і уникати управлінських помилок. Зворотний зв'язок із громадянами є необхідною умовою забезпечення соціальної прийнятності рішень, що ухвалюються владою.

Взаємодія з громадськістю для органів виконавчої влади виступає не лише як декларативний принцип, але й як юридичний обов'язок, закріплений у відповідному законодавстві. Він

передбачає регулярне публічне звітування, здійснення громадського моніторингу та врахування пропозицій громадян. Без цього неможливо забезпечити ні сталий розвиток реформ, ні підвищення якості публічних послуг.

Державна казначейська служба України є установою, функції якої не мають аналогів серед центральних органів виконавчої влади, відповідальною за реалізацію державної політики у сфері казначейського обслуговування бюджетних ресурсів. Казначейство ініціює пропозиції щодо формування цієї політики, організовує процес виконання Державного бюджету та здійснює управління фінансовими ресурсами, включаючи іноземну валюту та кошти позабюджетних фондів.

До основних завдань Казначейства належать ведення обліку касового виконання бюджетів, контроль за цільовим використанням коштів розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів, забезпечення фінансування витрат шляхом оплати рахунків, а також врахування та обслуговування державного внутрішнього і зовнішнього боргу. Це сприяє забезпеченню прозорості управління публічними фінансами.

Казначейство здійснює розробку нормативно-методичних документів з бухгалтерського обліку для бюджетних установ, забезпечує правильний розподіл податків між бюджетами різних рівнів і відповідає за адміністрування інформаційних систем казначейського обслуговування. Все це має вирішальне значення для забезпечення ефективної координації та взаємодії всіх учасників бюджетного процесу.

Особливе значення має взаємодія органів виконавчої влади з громадськістю, яка ґрунтується на принципах прозорості та відкритості. Вона передбачає не лише інформування населення, а й активне залучення громадян до процесу розроблення та реалізації державних рішень. Така форма комунікації спрямована на врахування інтересів суспільства, посилення легітимності влади та забезпечення публічного контролю. Саме ці риси вирізняють сучасну демократичну модель управління від закритих адміністративних систем минулого.

Конституція України визначає основоположні права, які встановлюють правову базу для взаємодії між суспільством і державою. Народ, як єдине джерело влади, має право брати участь в управлінні державними справами, об'єднуватися у громадські організації, а також звертатися до органів влади індивідуально або колективно. Ці норми формують базові механізми зворотного зв'язку між громадянами та державними інституціями.

Спеціалізовані закони визначають конкретні способи залучення громадськості до процесів управління. Так, Закон «Про звернення громадян» [1] встановлює подання пропозицій, заяв і скарг як обов'язкових до розгляду, Закон «Про доступ до публічної інформації» [2] передбачає можливість подавати інформаційні запити, а Закон «Про публічні закупівлі» [3] забезпечує механізми громадського контролю за тендерними процедурами та подання скарг щодо порушень до відповідного органу оскарження. Укази Президента, серед яких «Про Національну стратегію сприяння розвитку громадянського суспільства на 2021-2026 роки» [4] та «Про забезпечення умов для більш широкої участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики» [5], визначають основні механізми взаємодії з громадськістю. До таких форм належать громадські ради як консультативно-дорадчі органи, проведення громадських слухань, організація публічних консультацій у форматі електронних або очних переглядів, а також залучення представників громадськості до роботи конкурсних, наглядових і координаційних рад на засадах рівності.

У період воєнного стану в Україні були запроваджені суттєві обмеження на доступ до публічної інформації, що призвело до припинення або обмеження роботи більшості державних реєстрів, таких як Єдиний державний реєстр, Державний земельний кадастр та Портал відкритих даних. Кабінет Міністрів дозволив органам влади зупиняти функціонування інформаційних систем із метою захисту даних, надавши державним установам право розміщувати інформаційні ресурси й публічні реєстри на хмарних платформах за межами країни. Незважаючи на те, що такі заходи мали безпекове обґрунтування на початкових етапах війни, вони стали

викликом для журналістських розслідувань, антикорупційного моніторингу, а також для бізнесу, який втратив доступ до оперативної перевірки контрагентів і правового статусу об'єктів нерухомості.

Встановлення сукупності завдань щодо організації заходів зі взаємодії з громадськістю є важливою складовою стратегічного планування для органів виконавчої влади. Це дає змогу перевести концептуальні принципи відкритості у практичну площину, створивши конкретний план дій. Такий план включає розроблення та затвердження орієнтовного переліку консультацій із громадськістю на наступний рік, а також визначення цілей комунікаційної стратегії, спрямованої на розвиток системного діалогу з цільовими аудиторіями, забезпечення зворотного зв'язку та залучення громадськості до ухвалення рішень. Цей процес виходить за рамки формального затвердження переліків заходів, пропонуючи більш комплексний підхід. У ньому комунікаційна діяльність виступає дієвим інструментом для досягнення стратегічних цілей органу влади. Визначаються ресурси, відповідальні особи та критерії оцінки ефективності, що дозволяє уникати ситуативних реакцій на події та впроваджувати послідовну, прозору й ефективну співпрацю з інститутами громадянського суспільства протягом усього року.

Таким чином, удосконалення взаємодії органів Казначейства з громадськістю має здійснюватися шляхом переходу від реактивного підходу, що передбачає лише відповіді на запити, до проактивного підходу. Останній має включати ініціативне інформування, залучення громадян до процесу ухвалення рішень та забезпечення механізмів громадського контролю. При цьому необхідно обов'язково впроваджувати сучасні цифрові технології та дотримуватися принципів інклюзивності. Це стане запорукою зростання довіри громадян до системи державних фінансів та сприятиме реалізації принципів відкритого врядування в Україні.

Список використаних джерел:

1. Про звернення громадян: Закон України від 02 жовтня 1996 року №393/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/393/96-вр>.
2. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13 січня 2011 року №2939-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17>.
3. Про публічні закупівлі: Закон України від 25 грудня 2015 року № 922-VIII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/922-19>.
4. Указ Президента України «Про Національну стратегію сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021-2026 роки» від 7 вересня 2021 року № 487/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/487/2021?dark=1#Text>.
5. Про забезпечення умов для більш широкої участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики: Указ Президента України від 31 липня 2004 року №854/2004. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/854/2004>.